

Esas sayısı:1966/7

Karar sayısı:1966/46

"...

DAVACININ GEREKÇESİ:

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığının 7/3/1966 günlü ve 6150/975 sayılı yazısına bağlı olarak 8/3/1966 gününde Anayasa Mahkemesine verilmiş bulunan dâva dilekçesinde :

(27 Ocak 1966 tarihli Resmî Gazete'de ilân edilen 709 sayılı Kanun Anayasa'ya uygun değildir (...)

Anayasanın 92. maddesi hükmüne göre Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca reddi kararlaştırılan bir Millet Meclisi kabul metninin Millet Meclisinde yeniden görüşülüp karara bağlanma zorunluğu vardır.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda ve komisyonlarında kanunların görüşülme müddeti Anayasa, içtüzükler, Divan kararları ve geleneklerle tesbit edilmiştir.

Kanunların Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesini esas sayan Anayasa gecikmeleri önlemek için müddet kaydı koymuştur. Ancak bu müddetin ne suretle hesap edileceğine dair Anayasa'da hüküm olmadığından bu konuda İchtüzüğe geleneklere veya Danışma Kurulu kararına göre hareket etmek gerekir. Aksi takdirde Senatoda görüşülmeden kanunların kesinleşmesine yol açan görüş ve düşünceler Senatonun kurulumu gayesi ile bağdaşamaz. Görüşmeyi sürüncemede bırakmamak maksadıyla Anayasa'ya konulan görüşme sürelerini, çalışmanın gereklerine ve gerçeklerine uyg'n bir ölçü içinde anlamak gerekir. Bu anlayışa uygun ve müddeti içinde görüşüldüğü açık olan bir metnin mücerret bir iddia ile görüşülmemiş farzedilmesi Anayasa'ya uygun değildir.)

denilmekte ve dilekçeye iliştilirerek gönderilmiş bulunan gerekçe yazılarında ise :
Kısaltılmış olarak :

(... Cumhuriyet Senatosunda kanunların görüşme zamanı çeşitli ihtimallere göre çeşitli zamanlarda tayin edilmiştir ve bu zaman en çok üç aydır. Zaman tesbitinde üç unsur önem taşır, a) Zamanın başlangıcı, b) Zamana dahil edilmeyecek günler, c) Bunların tesbit şekli ve yetkisi.

a) Zamanın başlangıcında tartışma ve tereddütlerden sonra iki Meclis Başkanlık Divanlarınca münasip bir mutabakat temin ve tesis edilmiştir. Cumhuriyet Senatosuna gönderilen metin gelen kâğıtlarda .gösterildiği tarihtir...

b) Cumhuriyet Senatosunun görüşme zamanı içinde hangi günler olacak, hangileri olmayacaktır'.. Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanlık Divanlarının 28/11/1963 günlü ortak toplantısında alınan 16 sayılı kararın D bendinde,

"Anayasa'nın 92. maddesinin onuncu fıkrasındaki sürelerin, ancak Anayasa'da musarrah haller ve meclislerin divanları veya komisyonları gibi teşriî faaliyet organlarının teşekkül edememesi sebebiyle teşriî faaliyette bulunmadıkları zamanlara maksur olmak üzere işlemez addedilmesi"

prensibinde anlaşmaya varılması suretiyle teşriî faaliyet organlarının teşekkül edememesi halinde geçen zamanın "zamandan" sayılmıyacağı tesbit edilmiştir. Teşriî faaliyet

Esas sayısı:1966/7

Karar sayısı:1966/46

organı evvelâ bizzat yasama organının kendi Başkanlık Divanıdır..... Teşriî faaliyet için Senato Genel Kurulu Divanının teşekkül etmesi, komisyonların teşekkül etmesi ve Komisyonların Başkanlık Divanlarının teşekkül etmesi gereklidir. Nasıl ki Senato Genel Kurulunun devamlılığına rağmen Başkanlık Divanının teşkili zarureti kabul ediliyorsa, komisyonların seçimi teşriî organın faaliyeti için yeterli olmadığından içtüzüklere göre bu komisyonların Başkanlık Divanlarının seçimi gereklidir.....

Komisyon Başkanlık Divanlarının teşekkülü ile o komisyonda görev başlayabilir. Komisyonun görev yapmaması hali Anayasa ve İçtüzüğün emri icabı ise bu zaman"ı işler saymak mümkün değildir. Önemli elan kıstas budur. Komisyonun çalışır halde olup olmaması Anayasa ve içtüzükten geliyor mu, gelmiyor mu' Anayasa'ya göre Cumhuriyet Senatosu iki yılda bir üçte bir yenilemeye tâbidir. Her iki yılda bir komisyonlar ve yılda bir başkanlık divanları İçtüzüğe göre değiştirilir. Başkanlık Divanı seçimi Anayasa ve içtüzüğe göre, Komisyon secimi ve Komisyon Başkanlık Divanları seçimi İçtüzüğe göre yapılır. Bu teşriî teşekkül tarzı tamam olmadan teşriî faaliyet başlayamaz Teşriî faaliyetin ilgili komisyonda başlaması için bu teşriî teşekkül şarttır... Bu hal kanunların gecikmesini gerekli kılmaz. Zira iki yılda bir komisyon seçimleri yapılacaktır. Ayrıca komisyonlar Başkanlık Divanları seçimlerini İçtüzük sürüncemede bırakmamıştır.

Kanunların gecikmesi kadar önemli olan husus kanunların Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesi ve Cumhuriyet Senatosunun teselli eden iradesinin Anayasa gereğince Millet Meclisinde görüşülmesidir.

Cumhuriyet Senatosu Komisyonları Başkanlık Divanları seçilinceye kadar geçen zamanın sayılmaması Anayasa'ya uygundur. Bunun aksine tatbik, Anayasa'nın kanunların Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesini isteyen âmir hükmüne aykırıdır.

c) Cumhuriyet Senatosu müddet hususunda dikkatle durmakta. Anayasa'nın tesbit ettiği zamanda görüşme hitam bulmadığı takdirde, müddetin dolduğu an görüşmeleri keserek, metni Millet Meclisine iade etmektedir... Şu halde müddetin teshilinde görevli olan Cumhuriyet Senatosu Genel Kuruludur. Genel Kurul, red - değiştirme- kabul iradesini müddeti içinde ihzar ediyor. Müddet hitamında bunu belirterek metni iade ediyor. Şüphe yok ki Millet Meclisi Genel Kurulu müddeti içinde görüşme yapıp yapılmadığı hususunda bir karar ittihaz edebilir. Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun red - kabul - değiştirme kararının müddeti içinde olup olmadığına Millet Meclisi Başkanı re'sen karar verebilir mi' Şüphe yok ki bir Meclisin irade izharı karşısında bir karar ancak -diğer Meclisin Genel Kurulunda alınabilir...

Anayasa'nın 92. maddesine göre Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca red edilen Millet Meclisi metni Cumhuriyet Senatosu Başkanlığınca müddeti içinde görüşülüp red edildiği bildirilmiştir. Anayasa'nın 92. maddesine göre Millet Meclisi Genel Kurulunda bu red kararının görüşülerek karara bağlanması icabederken Millet Meclisi Başkanı müddetin dolduğunu iddia ederek Millet Meclisinde kabul edilmiş olan metnin kanunlaştığını ilân yoluna gitmiştir. Halbuki kanun olarak ilân edilmiş olan bu metin kanunlaşmamış olduğundan Anayasa'ya aykırıdır...) denilmektedir."